

Diarienummer: M2020/01926

m.remissvar@regeringskansliet.se
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se
agnetha.alriksson@regeringskansliet.se

Vår ref: R2020

Linda.eriksson@skogsindustrierna.se

Yttrande över SOU 2020:73 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen

Skogsindustrierna har beretts möjlighet att yttra sig över SOU 2020:73, och lämnar härmed följande synpunkter.

Sammanfattning

Regeringen gav utredningen ett i princip omöjligt uppdrag att, under mycket kort tid, försöka hitta lösningar på flera av de mest konfliktfyllda områdena i skogen. Resultatet blev en diger lunta om 1200 sidor och sammanlagt 50 olika förslag. Skogsindustriernas bedömning är att utredningens sammanfattning är mer nyanserad än de enskilda kapitlen i utredningen. För att förstå helheten behöver man dock läsa hela utredningen.

Vår allvarligaste invändning mot utredningen är de mycket långtgående tolkningarna av Sveriges internationella åtaganden om biologisk mångfald. Utredningen menar att för att klara våra åtaganden enligt denna tolkning, behöver ytterligare drygt 2 miljoner hektar skogsmark restaureras och undantas från brukande på lång sikt. Vi menar att det finns utrymme, i linje med hur man gjort i många andra länder, att tolka åtagandena på andra sätt. Vi behöver hjälpas åt att stå upp för det svenska systemet för skydd av skog, med en kombination av skydd på olika nivåer och i olika skala, formellt såväl som frivilligt, som sammantaget bedöms vara ett bra sätt att bevara biologisk mångfald. Om det systemet inte passar in i mallen för rapportering till EU eller internationellt behöver åtgärder vidtas så att vi inte framstår som mindre ambitiösa än vi faktiskt är.

Av utredningsdirektiven framgår att ett viktigt syfte med utredningen är att värna och stärka den privata äganderätten till skogen. Vidare skulle förslagen sammantaget främja en växande skogsnäring och hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till nationell biomassa från den svenska skogen. Förslag som leder till detta är begränsade, och istället har utredningen valt att fokusera sina förslag på insatser för den biologiska mångfalden, vilket i de flesta fall går i helt motsatt riktning.

Förslag som Skogsindustrierna anser helt eller delvis bör tillvaratas.

- Politiskt ställningstagande krävs kring mål och åtgärder för biologisk mångfald och hur avvägning ska göras mot andra samhällsmål.
- Frivillighet ska vara det huvudsakliga arbetssättet för skydd av skog.
- Skogsstyrelsen ska upphöra med nyckelbiotopsregistreringar.
- Förtydligad lagstiftning vad gäller tillstånd till avverkning i fjällnära skog – att skogsbruk är pågående markanvändning och att ersättningsrätt gäller vid nekat tillstånd.
- Åtgärder för ökad tillväxt i form av en rådgivningskampanj och formulering av ett tillväxtmål för skogstillväxt.

Förslag som Skogsindustrierna avstyrker alternativt bör omarbetas:

- Uttolkningen av internationella åtaganden för biologisk mångfald, som resulterar i slutsatsen att ytterligare drygt 2 miljoner hektar skogsmark behöver restaureras och skyddas. Utredarens slutsats att denna tolkning medför en ambitionsnivå som är orimlig bör beaktas.
- Kunskapskravet i miljöbalken ska gälla inom skogsbruket.
- Fjällskogspaketet behöver ytterligare utredning och kopplas till frivillighet samt ett tydliggörande att skog utanför paketet kan brukas.
- Den stora mängden undantag från frivillighet vid formellt skydd (fjällskog, ekskog, ädellövskog, kalkbarrskog, sandbarrskog mm), där staten kan genomföra skyddet i strid med markägarens vilja.
- Införande av en ny inventeringsform, så kallad Naturmiljöbeskrivning.

Skogsindustriernas yttrande över förslagen

Kap 9. En tydlig skogspolitik för biologisk mångfald och växande cirkulär bioekonomi

9.3 Nationell samordnare för skogsprogrammet

Skogsindustrierna anser att en nationell samordnare kan vara en intressant väg framåt för det nationella skogsprogrammet. Det är uppenbart att programmets nuvarande hemvist på Regeringskansliet skapat politiska låsningar i många frågor i ett tidigare skede än nödvändigt. Det är dock viktigt med en politisk förankring och ett tydligt uppdrag. Det blir oerhört viktigt vem som utses, rollen kräver en kommunikativ och lösningsorienterad person.

9.4 En växande cirkulär bioekonomi med bas i skogen

Skogsindustrierna ställer sig bakom behovet av att det formuleras ett mål för hållbar tillväxt i skogen. Detta bör dock ske tillsammans med det politiska ställningstagande som föreslås i 9.10 och kombineras med en översyn av preciseringarna till miljömålet Levande skogar samt Ett rikt växt- och djurliv. Annars är risken stor att vi hamnar i ytterligare mål som inte går att förena. Då detta är viktiga politiska avvägningar ställer sig Skogsindustrierna därför tveksamma till förslaget att överlåta detta till det nationella skogsprogrammet utan anser att detta bör ske i en separat process med mandat att se till helheten.

9.5 Regelförenklningar för skogsbruket

Skogsindustrierna ställer sig bakom förslagen om regelförenklningar.

När det gäller lägsta slutavverkningsålder bör utgångspunkten vara att få bort skillnader för samma ståndortsindex enbart baserat på att de är belägna i olika landsdelar men Skogsindustrierna anser inte att allmänna intressen ska vara styrande. Det medför risk för högst godtycklig tillämpning av myndigheter.

9.6 Rådgivning för produktion, naturvårdande skötsel, miljöhänsyn och klimatanpassning i skogsbruket

Skogsindustrierna är mycket positiva till förslaget om rådgivningskampanj. Det är viktigt att Skogsstyrelsen får ett tydligt uppdrag att under en längre tidsperiod bedriva en rådgivningskampanj och att de får tillräckliga resurser som är öronmärkta för detta.

9.7 Klövviltsförvaltning

Skogsindustrierna ställer sig bakom förslaget att utreda möjligheterna till olika incitament samt regelförändringar för att minska skadenivåerna. Det är även positivt att utredningen föreslår att man ska ta fram rådgivningsbudskap och genomföra rådgivning om klövviltsförvaltning.

Trots detta anser vi att utredningen ännu tydligare borde ha pekat på att viltbetesskadorna påtagligt begränsar skogens upptag av koldioxid, funktion som kolsänka och fossilfri resurs samt avsevärt försvårar en klimatanpassning av skogsbruket. Därför behövs ytterligare åtgärder för att genomgripande kunna minska problemen med omfattande skador av klövviltsbete varför Skogsindustrierna även föreslår att:

1. Inventering av älgskador inom Älgbetesinventeringen (Äbin) genomförs årligen och finansieras av staten med ett ökat anslag till Skogsstyrelsen.
2. Länsstyrelserna ges tydliga direktiv att redovisa utfall i förhållande till samhällets mål och vid avvikelser vidta åtgärder för ökad måluppfyllnad
3. Allmän jakt av kronvilt

9.8 Skogsskadecenter

Skogsindustrierna välkomnar den satsning som redan genomförts kring ett skogsskadecenter och utökade resurser till hantering av skogsskador. Viktigt att frågan om skador på grund av viltbetet hanteras inom centret.

9.9 Mer kunskap behövs för att avgöra hur Sverige uppfyller åtaganden om bevarande av biologisk mångfald

Skogsindustrierna anser att ett vetenskapligt råd för biologisk mångfald kan ha sin plats men det bör inte vara ett råd enbart för biologisk mångfald i skogen. Ett sådant råd bör, på samma sätt som det Klimatpolitiska rådet, utvärdera regeringens arbete för biologisk mångfald och komma med konkreta förslag på hur regeringen på ett kostnadseffektivt sätt kan använda sina resurser för att nå uppsatta mål. Vidare bör rådet bestå av en större bredd än enbart av ledamöter med hög vetenskaplig kompetens inom naturvårdsbiologi. Rådet bör kompletteras med produktionsforskare från de areella näringarna och med personer med erfarenhet från praktiskt brukande. Om rådet inrättas blir det även viktigt att vara tydlig med dess uppdrag i relation till redan befintliga instanser som arbetar med frågan. Man bör överväga att i stället för att inrätta ett nytt råd, lägga uppdrag till befintliga aktörer.

Skogsindustrierna är tveksamma till förslaget att genomföra en ny bristanalys för biologisk mångfald i skogen med utredningens utgångspunkt. Genomförs det är det avgörande att uppdraget blir att ta fram en analys, inte komma med förslag om arealer som bör undantas, brukande. Det är en politisk fråga och kan inte enbart avgöras vetenskapligt. Det handlar istället om en ambitionsnivå som måste avvägas politiskt mot andra samhällsmål. Om en bristanalys ska göras måste konsekvenserna i form av ekonomi, arbetstillfällen och underlag till vår gemensamma välfärd också beräknas.

Skogsindustrierna avstyrker övriga förslag i kapitlet med anledning av att vi anser att de ligger utanför utredningens direktiv.

9.10 Ett politiskt ställningstagande om hur Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden om biologisk mångfald i skogen

Skogsindustrierna stödjer utredningens förslag att uttolkningen av Sveriges internationella åtagande måste ske genom ett politiskt ställningstagande snarare än som idag av myndigheterna utifrån enbart mycket högt ställda ambitionsnivåer. Detta ställningstagande måste samtidigt hantera såväl miljömål som tillväxtnål kopplade till skogen. För att säkra långsiktighet i det politiska ställningstagandet ska detta beslut fattas av riksdagen. Ett viktigt underlag för ett politiskt ställningstagande är hur andra länder har tolkat internationella åtaganden så att Sverige inte gör egna bedömningar och sätter egna ambitionsnivåer, som riskerar vår konkurrenskraft. Ställningstagandet måste också innehålla avvägningar mot andra samhällsmål, som sysselsättning, välfärd och fossilfrihet där skogen och skogsbruket spelar en viktig roll.

Vi ställer oss också bakom utredningens inriktning att högkvalitativa avsättningar och naturvårdande skötsel för ökad biologisk mångfald bör vara fokus för att undvika att större arealer än nödvändigt tas i anspråk.

9.11 Ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen

Skogsindustrierna ser inte behov av ett separat handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen, frågorna behöver hanteras mer övergripande och omfatta alla naturtyper.

Skogsindustrierna tycker att förslaget om ett arbetssätt som bygger på frivillighet i arbetet med formellt skydd är mycket bra. Men vi ser en uppenbar risk att detta arbetssätt inte kommer att verkställas i praktiken eftersom utredningen samtidigt föreslår ett stort antal skogstyper och situationer där tvång ändå ska kunna användas.

Skogsindustrierna anser att ersättningsmark är ett bra verktyg i samband med reservatsbildning och att det i många fall kan underlätta processen. En förutsättning är dock att alla ägarformer behandlas lika och ges samma möjligheter till ersättningsmark.

Skogsindustrierna tycker att naturvårdande skötsel av befintliga avsättningar bör prioriteras i naturvårdsarbetet och tillstyrker förslagen i utredningen i den delen.

Skogsindustrierna är positiva till förslaget om att utveckla åtgärder för att hantera omfattande skador på skog i skyddade områden bland annat för att undvika att skogsskadorna ökar utanför de skyddade områdena.

Kap 10. Nya och utvecklade skydds- och ersättningsformer

Enligt direktivet ska utredarens förslag säkerställa att markägare får ersättning för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. I utredningen beskrivs hur det i dag ser ut för skogsägare att få ersättning för inskränkningar i brukandet på grund av hänsyn enligt MB.

Flera frågor med koppling till markägares rätt till ersättning vid inskränkningar i brukandet är under rättslig prövning och utredningen lämnar avgörandet av frågorna till att avgöras av Mark- och miljööverdomstolen och Artskyddsutredningen. Skogsindustriernas uppfattning är att reglerna på detta område måste vara tydliga och innebära att ersättning utgår om pågående markanvändning avsevärt försvåras, oavsett vilket regelverk som åberopas.

10.2 Frivilligt formellt skydd som det huvudsakliga arbetssättet för skydd av skog

Skogsindustrierna tycker att förslaget om ett arbetssätt som bygger på frivillighet för myndigheternas arbete med formellt skydd är mycket bra. Men vi ser en uppenbar risk att det i praktiken inte verkställs när man samtidigt föreslår ett stort antal skogstyper och situationer där tvång ändå kan användas. Om skogsägare känner sig trygga med att inte förlora brukanderätten mot sin vilja så kommer incitamenten att bevara och utveckla naturvärden att öka vilket utredningen också lyfter fram. Det bör också kunna leda till ett ökat förtroende mellan markägare och myndigheter, vilket tvångsvisa metoder undergräver. En avgörande fråga är dock att myndigheter inte avgränsar större arealer, än vad det finns finansiering till.

10.3 Nya sätt att skydda skog

Skogsindustrierna är positiva till förslaget att biotopskyddsområden ska kunna inkludera fler miljöer än vad dagens bestämmelser medger samt förslaget om att kunna teckna naturvårdsavtal för förstärkt hänsyn.

Ett tidsbegränsat områdesskydd kan ha sin plats då biologisk mångfald inte alltid är statisk men det kan också leda till att myndigheter fattar beslut mer lättvindigt och det finns risk för att stora arealer omfattas. Ersättningen som utgår vid ett tidsbegränsat reservat måste vara nivålagd på så sätt att den risken minimeras. Vid ett tidsbegränsat områdesskydd bör det även klarläggas vilka alternativa sätt till hantering av området som är aktuellt efter att tiden gått ut. Det är sannolikt att naturvärden i området både ökat och tillkommit. Det måste vara tydligt att om staten vill inskränka brukandet för ytterligare en tidsperiod eller för all framtid ska ersättning utgå och i annat fall ska alla restriktioner upphöra.

10.4 Ersättning för naturvård

Skogsindustrierna delar utredningens bedömning om att beskattning av ersättning för skydd av natur ska vara gynnsam för att det ska vara attraktivt för markägaren och tillstyrker förslaget om att utreda skattefrihet för intrångsersättning. Här bör också tidsfristen för ersättningsfond ses över för att eventuellt möjliggöra en förlängning. Idag gäller 3 + 3 års tidsfrist, sedan måste pengarna tas ut och beskattas med straffskatt vilket kan vara avskräckande för många skogsägare.

Vidare är det viktigt att ersättningen från naturvårdsavtal ses över eftersom det idag är skattemässigt ogynnsamt för skogsägaren att ingå ett naturvårdsavtal. Möjlighet till periodisering alternativt beskattning i kapital är två förslag som bör utredas.

10.5 Skyddad natur kan spela en aktiv roll för landsbygdsutveckling

Skogsindustrierna har inga direkta synpunkter på förslaget att Sveaskogs ekoparker görs om till nationalparker. Men vill ändå poängtera symbolvärdet av att genomföra förslaget eftersom det kan riskera den typen av lovvärda satsningar i framtiden, vi behöver fler verktyg för att kombinera brukande med bevarande för att uppnå olika samhällsmål.

Bra förslag om att analysera hinder och möjligheter till turism i skyddade områden samt att översyn av vägledning om föreskrifter med hänsyn till detta. Skogsindustrierna vill påminna om att naturturism i skogen ofta drar stor nytta av skogsbrukets infrastruktur i form av skogsbilvägar för sin verksamhet. Inskränkningar i skogsbruk medför att vägar inte underhålls vilket försvårar eller omöjliggör skoglig naturturism och besöksnäring.

Kap 12. Förutsättningarna för nyckelbiotopsregistreringar

12.2 Begreppet nyckelbiotop används för att definiera när samrådsplikt föreligger enligt miljöbalken

Skogsindustrierna stödjer förslaget att Skogsstyrelsen bör se över föreskrifter om anmälningsskyldighet för samråd enligt 12:6 miljöbalken.

Här bör ett större omtag göras av hela 12:6 MB. Det är problematiskt med en straffsanktion för den oprecisa bestämmelsen om anmälningsplikt i 12 kap 6 § miljöbalken. Anmälningsplikt gäller för verksamhet som "kan" komma att "väsentligt ändra naturmiljön". Det är inte möjligt för den enskilde att förstå vad som avses med "väsentligt ändra naturmiljön", än mindre vilken nivå av risk för sådan effekt som innebär att anmälningsplikt gäller. Skogsindustrierna vill betona att det är av största vikt att det är tydligt när samrådsplikt råder, det ska inte kunna gå att missuppfatta.

Utredningen har beskrivit hur tillämplig lagstiftning skiljer sig mellan handläggning av samrådsärenden enligt 12 kap 6 § miljöbalken och avverkningsärenden enligt skogsvårdslagen. Otydligheten om vad som avses med *väsentlig ändring av naturmiljön* leder därmed också till att det inte på tydliga objektiva grunder går att fastställa vilken lagstiftning som är tillämplig i varje enskilt fall. Här bör man utreda om det skulle vara möjligt att plocka in de skogsbruksåtgärder som idag omfattas av 12:6 MB in till skogsvårdslagen för att det ska bli tydligare för skogsägaren.

12.3 Förvaltningsrättsliga förutsättningar för att inventera naturvärden

Skogsindustrierna delar bedömningen att nyckelbiotopsinventeringen saknar stöd i rättsordningen.

12.6 Skogsstyrelsen bör upphöra med nyckelbiotopsregistreringar

Skogsindustrierna delar bedömningen att nyckelbiotopsinventeringen saknar stöd i rättsordningen och att registreringarna därmed bör upphöra.

Fortsatt inventering i uppdragsverksamheten är bra under förutsättning att det sker på uppdrag av markägaren och att resultaten från sådana uppdrag ägs av uppdragsgivaren, d.v.s. markägaren och ska inte få användas i Skogsstyrelsens ärendehandläggning.

12.8 Staten bör ta ansvar för brukningsenheter med stor förekomst av utvecklade naturvärden

Skogsindustrierna stödjer förslaget att brukningsenheter som till stor del utgörs av områden med utvecklade naturvärden fortsättningsvis bör prioriteras för formellt skydd när markägaren så önskar.

Vid formellt skydd bör de områden som har högst naturvärden prioriteras oberoende av hur stor eller liten en fastighet är.

Kap 14. Hur kunskapsunderlag om naturvärden ska tas fram och hanteras

14.1 Ett kunskapskrav i skogsvårdslagen

Skogsindustrierna instämmer med utredningen att skogsägare har ett ansvar för att ha eller skaffa sig tillräcklig kunskap i syfte att ta hänsyn till naturvårdens intressen vid skogsbruksåtgärder. Vi avstyrker dock förslaget om att införa ett kunskapskrav i skogsvårdslagen utan ytterligare utredning eller tydligare beskrivning av vad som avses. Det är svårt utifrån utredningens analyser att förutse vad ett sådant kunskaps- och redovisningskrav skulle kunna innebära. Ett syfte med förslaget sägs vara att förhindra mer omfattande krav utifrån miljöbalkens kunskapskrav, men samtidigt konstaterar man att miljöbalkens kunskapskrav ändå är tillämpligt fullt ut när åtgärden omfattas av samråd enligt 12:6. En sådan tolkning innebär att ett kunskapskrav i skogsvårdslagen förlorar sitt syfte om kunskapskravet enligt miljöbalken fortfarande ska gälla parallellt.

Skogsindustrierna avstyrker förslaget att en underrättelse till Skogsstyrelsen om avverkning, uttag av skogsbränsle eller skyddsdikning inte längre ska utgöra en anmälan om 12:6 samråd. Görs aktuell ändring enbart på föreslaget sätt, utan ytterligare författningsändringar, blir det markägaren som har att avgöra när samrådsplikten inträder. Det är en subjektiv bedömningen om en avverkning kan få så stor påverkan på naturmiljön att den kräver samråd. Om man gör fel bedömning så är det dessutom straffsanktionerat. Vår bedömning är därför att de flesta markägare kommer, om förslaget genomförs, att regelmässigt göra en 12:6-anmälan vid avverkningsanmälan, vilket kommer att leda till mer byråkrati och ökad belastning för myndigheterna.

Här måste i stället ett större omtag göras av hela 12:6 MB. Det är problematiskt med en straffsanktion för den oprecisa bestämmelsen om anmälningsplikt i 12 kap 6 § miljöbalken. Anmälningsplikt gäller för verksamhet som "kan" komma att "väsentligt ändra naturmiljön". Det är inte möjligt för den enskilde att förstå vad som avses med "väsentligt ändra naturmiljön", än mindre vilken nivå av risk för sådan effekt som innebär att anmälningsplikt gäller. Skogsindustrierna anser att det borde tydliggöras att enskilda skogsbruksåtgärder inte kräver samråd och därmed inte anmälningspliktiga, samt att hänsyn till naturmiljön vid skogsbruksåtgärder regleras enbart i skogsvårdslagen.

Utredningen har beskrivit hur tillämplig lagstiftning skiljer sig mellan handläggning av samrådsärenden enligt 12 kap 6 § miljöbalken och avverkningsärenden enligt skogsvårdslagen. Otydligheten om vad som avses med *väsentlig ändring av naturmiljön* leder därmed också till att det inte på tydliga objektiva grunder går att fastställa vilken lagstiftning som är tillämplig i varje enskilt fall. Här bör man utreda om det skulle vara möjligt att plocka in de skogsbruksåtgärder som idag omfattas av 12:6 MB in till skogsvårdslagen för att det ska bli tydligare för skogsägaren.

Frågan om kunskapskrav och samrådsskyldighet diskuteras även i den pågående artskyddsutredningen. Skogsutredningen och Artskyddsutredningen blir därmed så tätt knutna till varandra vad gäller dessa frågor, att det inte är möjligt att se konsekvensen av Skogsutredningens förslag utan att samtidigt förstå innebörden av Artskyddsutredningens kommande förslag. Det är därför avgörande att förslagen från de båda utredningarna i dessa delar hanteras samtidigt och ett eventuellt omformulerat förslag remitteras på nytt.

14.3 Förslag om kunskapsunderlag och inventeringar

Skogsindustrierna anser att markägaren har att svara för att identifiera höga naturvärden på sitt innehav. Detta är också på det sätt storskogsbruket arbetat sedan mitten av 90-talet. Detta innebär att det inte behövs någon överprövning av de höga naturvärden som markägaren själv identifierat.

Naturvårdsavsättningar ska ses som en frivillig åtgärd. Markägare har både möjlighet och förmåga att ansvara för detta. De allra flesta markägare har ett genuint intresse för skogens alla värden och många är kompetenta att själva inventera höga naturvärden medan andra kan anlita en fristående aktör för att utföra inventering.

Myndigheternas roll bör framöver i stället vara att tillsammans med branschen, markägare och övriga intressentorganisationer, bidra till att utförda naturvärdesinventeringar håller jämn nivå genom att erbjuda utbildning och kalibreringsövningar.

Vill vi ha ett fortsatt aktivt och framgångsrikt skogsbruk i hela landet måste vi visa att vi har tilltro till markägarna och deras förmåga att ta ansvar. Att göra naturvärdesinventeringen till enbart ett statligt uppdrag blir då helt kontraproduktivt. Markägaren marginaliseras till förmån för en myndighetsbaserad statlig förvaltning.

Myndigheternas ansvar för inventering bör dock fortsatt gälla vid bildandet av formellt skydd. De områden som behöver bevaras för att Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden bör lösas in som formella skydd i de fall markägaren inte vill eller kan ta ansvar för skyddet på frivillig basis utan ersättning.

Skogsindustrierna anser inte att naturvärdesinventeringar bör skrivas in i Skogsstyrelsens instruktion utan bör hanteras i särskilda regeringsuppdrag med beskrivning av vilken typ av inventeringar som ska genomföras.

14.4 Kortare handläggningstider hos Skogsstyrelsen

Skogsindustrierna är positiva till kortade handläggningstider men ser en uppenbar risk att de kanske snarare blir längre genom möjligheterna att kunna begära kompletteringar och kopplingen till 12:6 samråd. Frågans hantering bör därför samordnas med motsvarande ändring avseende 12:6-samrådet.

Kap 15. Balans mellan brukande och skydd i fjällnära skog

15.6 Förslag till tydligare lagstiftning för tillstånd till avverkning i fjällnära skog

Skogsindustrierna tycker att det är bra att utredningen vill tydliggöra att skogsbruk är pågående markanvändning även i fjällnära skog och att man vill att ersättningen ska behandlas redan i tillståndsbeslutet.

Av författningskommentarerna framgår dock att endast den hänsyn som går utöver den så kallade intrångsbegränsningen som ska ersättas. Det innebär tydliga försämringar i ersättningsrätten för den enskilde jämfört med idag och skogsägaren förlorar rätten till skogsbruk för all framtid när beslutet skrivs in i fastighetsregistret.

Skogsindustrierna tillstyrker därmed förslaget att förtydliga att skogsbruk är pågående markanvändning, men anser att ersättning ska utgå för hela intrånget vid nekat tillstånd.

Kap 16. Staten gör en stor investering i fjällskogen

16.2 En statlig satsning för bevarande och utveckling av de stora sammanhängande naturskogarna med mycket höga naturvärden

Mot bakgrund av skogens viktiga roll för näringslivsutveckling i det fjällnära området behöver behovet av skydd och särskild hänsyn till allmänna intressen även ställas i relation till en analys av enskilda intressen som jobb, företagande och möjligheter till landsbygdsutveckling i det fjällnära området.

Skogsindustrierna anser att om förslaget om ytterligare avsättningar i fjällnära skog genomförs så är en förutsättning att det tydligt klargörs att den skog som inte omfattas är möjlig att bruka med normala skogsbruksmetoder. Det innebär att Skogsstyrelsens arbets sätt måste förändras i nordvästra Sverige, de kan inte vid ett enskilt avverkningsärende enbart titta på det enskilda objektet utan måste i denna typ av skogar beakta att så stora arealer av motsvarande skogstyp redan avsatts.

Skogsindustrierna anser att ett utökat formellt skydd i det fjällnära området i första hand bör ske på statlig mark. Formellt skydd hos övriga kategorier av markägare ska därutöver ske enligt samma villkor oavsett storlek på markinnehav och typ av ägande, och även i fjällnära skog baseras på frivillighet. Vår bedömning är att många skogsägare kommer att vara positiva till erbjudandet. För den markägare som motsätter sig detta ska det få finnas en frihet att få fortsätta att bruka sin mark. Antagligen blir det då frågan om mycket begränsande arealer så någon egentlig negativ landskapspåverkan lär inte uppstå.

Skogsindustrierna anser att möjligheten till ersättningsmark för de skogsägare som önskar är viktigt. Det är angeläget att skogsbolag ges samma möjligheter som enskilda skogsägare. För att säkerställa att markägare inklusive bolag får ta del av ersättningsmark, finns det skäl att överväga ett större markbytesprogram än det som ingår i nuvarande förslag.

Mot bakgrund av skogens viktiga roll för näringslivsutveckling i det fjällnära området behöver behovet av skydd och särskild hänsyn till allmänna intressen även ställas i relation till en analys av enskilda intressen som jobb, företagande och möjligheter till landsbygdsutveckling i det fjällnära området.

Våra politiker kan såklart välja att se den fjällnära skogen som Sveriges tydliga ansvarsområde i internationella sammanhang, men då måste man ta ansvar för det ställningstagandet hela vägen och därigenom prioritera ned andra naturtyper och geografier, det är inte rimligt att avsätta mer skog överallt.

Samtidigt måste man vara mycket tydlig med att förslaget inte för oss närmare att nå miljömålet Levande skogar med nuvarande preciseringar, och att marginalnyttan för den biologiska mångfalden är låg med tanke på hur stora avsättningar som redan finns i området.

Kap 17. Konsekvenser av utredningens förslag

Utredningens konsekvensanalyser av förslagen som presenteras är överlag väl utförda. Skogsindustrierna vill dock peka på svagheter i analysen av vissa av förslagen.

Uppdrag till myndigheter

Utredningen föreslår ett stort antal uppdrag till myndigheter och i dessa fall är det konsekvenserna av att lämna uppdrag som analyseras. Det är visserligen svårt att avgöra konsekvenser av ännu inte genomförda uppdrag, men givet ett känt syfte med respektive uppdrag borde det vara möjligt att föra ett resonemang om möjliga konsekvenser av olika utredningsresultat.

Växande cirkulär bioekonomi

Skogsindustrierna bedömer att konsekvensanalyserna av flera av utredningens förslag som syftar till ökad tillväxt för en växande cirkulär bioekonomi underskattar de positiva konsekvenserna ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Förslagen, om de genomförs, kommer i större utsträckning bidra till att nå fler samhällsmål om fossilfrihet och klimatneutralitet.

Vetenskapligt råd samt nationellt program för biologisk mångfald

Konsekvensanalysen av förslag om inrättande av ett vetenskapligt råd för biologisk mångfald samt om att utforma ett nationellt program för biologisk mångfald i skogen underskattar risken för otydlig styrning och ledning, genom ytterligare administrativa nivåer och aktörer. Uppgifterna som föreslås utföras bör kunna genomföras av nuvarande statliga naturvårdsmyndigheter, råd och universitet.

Frivilligt formellt skydd som det huvudsakliga arbetssättet för skydd av skog

Skogsindustrierna konstaterar att analysen av konsekvenser för företag i första hand är bedömda utifrån kostnadsperspektiv. Detta är givetvis viktigt, men frågan om förbättrat samarbetsklimat, ökad samsyn och ömsesidig respekt och tillit som förslaget kan bidra till behöver ges större tyngd. De negativa konsekvenserna för miljön som anges ter sig något överdrivna, givet övriga förslag om ökat fokus på naturvård.

Nationalparker av fyra av Sveaskogs Ekoparker

Utredningen beskriver att "...för enskilda som berörs bedöms inte nationalparksbildningen ha några påtagliga konsekvenser". Skogsindustrierna anser att signalvärdet av att väl skötta och frivilligt avsatta områden med höga naturvärden tas över av staten för den fortsatta förvaltningen underskattas. Incitament för privata markägare att värna, sköta och utveckla naturvärden riskerar att minska.

Hållbar naturturism i nationalparker och naturreservat

Skogsindustrierna bedömer att det finns en potential av ökad besöksnäring, men att näringens betydelse för landsbygdsutveckling inte ska överdrivas.

Kunskapskrav, kunskapsunderlag och inventeringar

Utredningens beskrivning av att kunskapskravet redan i dag gäller och att förslaget därmed egentligen inte innebär någon förändring är missvisande. Analysen måste utgå från den reella förändringen i praktiken av en annan hantering. Detta gör att beskrivna konsekvenser för enskilda och företag är underskattade. Utredningen har inte analyserat konsekvenserna av att den föreslagna naturmiljöbeskrivningen kan komma att bli offentlig handling och vad det innebär för företag och enskilda. Med referenser till hantering av nyckelbiotopsregistret är det inte otänkbart att konsekvenserna av förslaget för företag och enskilda blir betydande.

Fjällskogspaketet

Den samhällsekonomiska kostnad som uppkommer då skogen inom ett mycket stort område i Norrlands inland upphör att generera sysselsättning och intäkter från skogsbruk är betydande. Det kommer att bli svårare för människor att bo och försörja sig i Norrlands inland.

- Analyser av virkesflöden är för begränsade
- Sveaskogs innehav finns inte där det finns efterfrågan på ersättningsmark
- Konsekvenserna av att inte behandla alla markägare på samma sätt riskerar att skapa ökade spänningar
- Markvärde är inte samma sak som virkesvärde
- Markvärdet som del av bolagens kapital bedöms inte
- Felaktiga slutsatser dras genom att skogsbruk ställs mot turismnäring. Dessa två näringar är inte varandra uteslutande utan turismen nyttjar i hög grad skogsbrukets infrastruktur

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Konsekvensen att andra naturtyper behöver nedprioriteras i bevarandearbetet kräver ett annat angreppssätt och målsättningar totalt sett, samt acceptans från EU. Analysen borde omfatta sannolikheten att uppnå detta.

För Skogsindustrierna

Linda Eriksson
Skogsdirektör